

Oponentský posudek

Dizertační práce

Kvalita vidění u nedonošených dětí ve školním věku

MUDr. Dana Liláková

Oční klinika Lékařské fakulty UK, Hradec Králové 2008

K posouzení jsem dostal dizertační práci „Kvalita vidění u nedonošených dětí ve školním věku“, kterou předložila MUDr. Dana Liláková z Oční kliniky Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

Předložená dizertační práce má obvyklé členění, je čistě a přehledně napsána na 50 stranách, obsahuje 9 grafů a 15 tabulek, 63 citací použité zahraniční a domácí literatury. Volba tématu vychází z velmi bohatých zkušeností MUDr. Lilákové s diagnostikou, léčbou a následnou dispenzarizací předčasně narozených dětí s retinopatií nedonošených. Autorka si zvolila téma velmi aktuální a závažné, neboť s rozvojem intenzivní neonatologické péče se daří zachránit stále větší počet předčasně narozených novorozenců s velmi nízkou porodní hmotností. Tyto děti s porodní hmotností pod 1500 g jsou kromě jiných zdravotních problémů ohroženy závažným, neboť potenciálně oslepujícím onemocněním – retinopatií nedonošených. Z vlastních zkušeností je mi velmi dobře známo, jak náročná je celá oblast komplexní dlouhodobé péče o nedonošené děti s tímto očním postižením. Proto jsem velmi rád, že autorka dizertace se tomuto tématu tak precizně a zodpovědně věnuje.

Metoda zpracování odpovídá standardnímu postupu s jasně stanovenými cíli projektu, kritérii pro rozdělení pacientů, přesně popsanou metodikou a posléze analýzou výsledků s vyplývajícími závěry. Zvolená metodika je zcela adekvátní a korektní, včetně použitých metod statistické analýzy.

Cílem práce je zhodnocení zrakových funkcí u nedonošených dětí (s porodní hmotností do 1500g) ve školním věku. Hodnocené parametry jsou zraková ostrost, refrakční vady, sférický ekvivalent, kontrastová citlivost, axiální délka oka, binokulární vidění a výskyt šilhání. Dalším cílem je statistické srovnání těchto parametrů u skupiny nedonošených a kontrolní skupiny donošených dětí, zhodnocení výsledků v kontextu s celkovým zdravotním postižením, a zjištění vztahu mezi zdravotními komplikacemi v perinatálním období a kvalitou vidění ve školním věku.

Metodika vyšetřování uvedených zrakových funkcí je adekvátní, stejně tak i statistické hodnocení výsledků pomocí Wilcoxonova neparametrického testu.

Soubor pilotní studie zahrnuje 38 dětí z perinatologického centra FN v Hradci Králové, narozených v letech 1994 a 1996 s průměrnou hmotností 1244g a průměrným gestačním věkem při narození 31 týdnů. Kontrolní skupinu tvoří 18 donošených zdravých dětí. Cílovou skupinou výzkumu tvoří 37 dětí předčasně narozených v roce 1998 s porodní hmotností 1093 g a průměrným gestačním věkem při narození 29 týdnů. Kryoterapie pro ROP byla provedena v souboru pilotní studie u 13 dětí (34%) a v souboru cílové skupiny výzkumu jen u 1 dítěte(2.7%). V samostatné části hodnotí autorka také zrakové funkce včetně vizuálně evokovaných potenciálů u 8 nedonošených dětí po neurochirurgické operaci pro posthemoragický hydrocefalus.

Po zhodnocení výsledků je zřejmé, že nejlepší korigovaná zraková ostrost a kontrastová citlivost jsou v obou skupinách nedonošených dětí statisticky významně nižší než u kontrolní skupiny donošených dětí. Výskyt refrakčních vad je významně vyšší u obou skupin nedonošených dětí než v kontrolním souboru. Bez nutnosti brýlové korekce refrakční vady bylo 44,7% nedonošených oproti 94% donošených dětí. Porucha okulomotorické rovnováhy ve smyslu esotropie či exotropie byla přítomna u 21% nedonošených, zatímco v kontrolní skupině se nevyskytla. Statisticky významný rozdíl byl zjištěn také při hodnocení průměrné axiální délky oka. Celkové zdravotní problémy zejména neurologické mělo 24-29% vyšetřovaných nedonošených dětí v obou skupinách. Závažnost postižení zrakových funkcí byla větší u dětí s neurologickými komplikacemi.

Z práce vyplývají následující závěry. U nedonošených dětí jsou závažně snížené zrakové funkce, vyšší výskyt šilhání zejména exotropie, snížená kvalita prostorového binokulárního vidění, vyšší výskyt refrakčních vad s nutností pečlivé korekce adekvátními optickými pomůckami. Vzhledem k vyššímu výskytu refrakčních vad včetně anizometropie u nedonošených a tedy vyššímu riziku těžké amblyopie jsou velmi nutné častější oční kontroly u všech nedonošených dětí, i těch, které nebyly postiženy rozvojem retinopatie. Správnou korekcí dioptrické vady, adekvátní ortopticko-pleoptickou péčí můžeme pomoci zlepšit zrakové funkce handicapovaných nedonošených dětí a umožnit jim i zařazení do normálního výchovně vzdělávacího školního systému.

MUDr. Dana Liláková prezentuje dostatečně bohatou přednáškovou (40 přednášek doma i v zahraničí) a publikační činnost (16 prací in extenzo, 25 publikovaných abstrakt).

Z hlediska formální úpravy dizertační práce bych rád ocenil přehlednost, úplnost a detailnost dat prezentovaných v grafech a tabulkách. V celé práci se ve formě i obsahu pozitivně prolíná významná osobnost školitele. MUDr. Liláková osvědčila zvládnutí metod vědeckého myšlení a práce, prokázala hluboké znalosti a orientaci v celé šíři problematiky související se zpracovávaným tématem.

Přípomínky a dotazy:

- 1) Při hodnocení refrakční vady (viz str.23 a str.30) je vhodné kromě sférického ekvivalentu analyzovat zvláště sférickou komponentu refrakční vady a hodnotu astigmatismu.
- 2) Používá autorka v léčbě prahového stadia ROP kromě kryoterapie i transpupilární nebo transsklerální fotokoagulaci diodovým laserem? Pokud ano, jaké má vlastní zkušenosti z hlediska výsledné refrakční vady, korigované zrakové ostrosti a finálních strukturálních změn na očním pozadí u školních dětí ve srovnání obou metod při dlouhodobém sledování?
- 3) Jaký názor má autorka na včasnou kombinovanou kryo a fotokoagulaci avaskulárních částí sítnice atypických rychle progredujících typů ROP zvláště lokalizovaných v zóně I, nebo zasahujících do pol. zóny II ?

Dizertační práce MUDr. Dany Lilákové výtečně splňuje všechny podmínky k úspěšné obhajobě a udělení doktorské vědecké hodnosti.

V Brně 11.4.2008

Doc. MUDr. Rudolf Autrata, CSc.,MBA

Klinika dětské oftalmologie LF MU a FN Brno

*doc. MUDr. Rudolf Autrata, CSc.
přednosta Kliniky dětské oftalmologie
LF MU a FN Brno, Černopolská 9
602 00 Brno
IČP: 72100686*